

Report of Various Size – Fieldwork research (FRANET)

Criminal Detention in the EU – Conditions and Monitoring

Country Report Lithuania

FRANET Contractor: Seimas Ombudsmen's Office of the Republic of Lithuania
and Mykolas Romeris University
Final Submission: June 2018

DISCLAIMER: This document was commissioned under contract as background material for a comparative analysis by the European Union Agency for Fundamental Rights (FRA) for the project 'Criminal Detention – Conditions and Monitoring'. The information and views contained in the document do not necessarily reflect the views or the official position of the FRA. The document is made publicly available for transparency and information purposes only and does not constitute legal advice or legal opinion.

1. Cell space

- a) What is the national standard for cell space available to prisoners in m²? Is it regulated by any legal instrument, such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc.?
- b) Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes (for example, if applicable in your jurisdiction: open, semi-open, closed etc.).
- c) Please, provide a link to the National Preventive Mechanism's reports **from the reference period** (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English). These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of-designated-npm-by-regions-and-countries/>

Please cite any relevant sources

The space in living premises is indicated in the Decree of Minister of Justice setting the Internal rules of penitentiary institutions¹. It foresees that until the implementation of the program of the modernization of places of detention, approved by the Government of the Republic of Lithuania in 2014,² the implementation of the specified projects for one person shall not be less than: 3.1 sq. m in premises of correctional dormitories (except Kaunas juvenile interrogation isolation-correctional institution); 3.6 sq. m - premises of correctional facilities in cell rooms; 4.1 sq. m - in the residential premises of Kaunas juvenile interrogation isolator-correctional institution; 5.1 sq. m - in the wards of the hospital of detention facilities.

Order of the Director of Prison Department³ indicates that the minimum area for one person in a cell shall not be less than 3,6 sq.m. in interrogation isolator and arrest facilities and 4,1 sq. m. in Kaunas juvenile interrogation isolator-correction home.

In 9 February 2015 report by Lithuanian Ombudsman, who is designated as National Preventative Authority for the Convention on Torture, it was indicated that in Kaunas interrogation isolator the area designated in one case per person was not to the standards. For example, in one cell of 15 sq.m., 6 people were kept - which means that the minimum area per person was 2.5 sq.m⁴. Recommendation was to seek to ensure the proper area per person in the institution.

Observations:

"7.1.1.1. Kamerose ne visada užtikrinamas teisės aktuose nustatytas minimalus plotas vienam asmeniui. Pavyzdžiui, vienoje 15 m² ploto kameroje buvo laikomi 6 asmenys – tai reiškia, kad vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas buvo 2,5 m².

¹ Lithuania, Minister of Justice (*Teisingumo ministras*) (2003). Decree of 2 July 2003 No. 194 setting the Internal rules of penitentiary institutions (*Dėl Pataisos įstaigų vidaus tvarkos taisyklių patvirtinimo*), available at <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.553B541FD976/hSxPSPUfam>

² Lithuania, Government (*Lietuvos Respublikos Vyriausybė*) (2014). Resolution of 22 July 2014 No. 740 "On approval of the program for the modernization of places of deprivation of liberty" (*Laisvės atėmimo vietų modernizavimo strategijos įgyvendinimo priemonių 2009–2017 metų planas*).

³ Lithuania, Director of Prison Department under the Ministry of Justice (*Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktorius*) (2010). Order of 11 May 2010 No. V-124 "Regarding the maximum number of persons to be detained in interrogation isolator and arrest facility and the minimum area per person in cell of interrogation isolator and arrest facility" (*Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo*) available at <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.1B50EF77CBF9/hOrqXWHeeO>.

⁴ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 9 February 2015 No. 2014/1-60(31) Regarding human rights situation in Kaunas interrogation isolator (*Dėl žmogaus teisių padėties Kauno tardymo izoliatoriuje*) available at <http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2014-12-16%20Kauno%20tardymo%20izoliatorius%20Nr.%2031.pdf>, (hereinafter referred to as Report of 9 February 2015).

Kalėjimų departamento direktoriaus 2010 m. gegužės 11 d. įsakyme Nr. V-124 „Dėl didžiausio tardymo izoliatoriuje ir areštinėje leidžiamų laikyti asmenų skaičiaus ir minimalaus ploto, tenkančio vienam asmeniui, tardymo izoliatoriaus ir areštinės kameroje nustatymo“ reglamentuota, kad vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus kameroje negali būti mažesnis kaip 3,6 m². Pagal anksčiau (iki 2009 m. birželio 10 d.) galiojusią Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2001 m. rugsėjo 7 d. įsakymu Nr. 178 patvirtintą Kardomojo kalinimo vietų vidaus tvarkos taisyklių 11.1 papunktį nustatytas minimalus plotas vienam asmeniui tardymo izoliatorių kameroje buvo 5 m² – tokį teisinį reglamentavimą palankiai vertindavo CPT atstovai, lankydami Lietuvoje laisvės atėmimo vietas.“

Recommendations:

“10. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Kauno tardymo izoliatoriaus direktoriaus funkcijas vydančiam direktoriaus pavaduotojui Arvydai Venclovui imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.1. ir toliau būtų siekiama užtikrinti bent minimalų teisės aktuose nustatytą vienam asmeniui skirtą kameros plotą.”

In 11 February 2015 report by Seimas Ombudsman regarding the situation in Vilnius correction home in Rasų str. It was also noted and listed in which facilities the minimum required area was not kept⁵. Recommendation was to seek to ensure the proper area per person in the institution.

Observations:

“7.3.1. Patikrinimo metu atliktus faktinį žmogaus teisių užtikrinimo vertinimą vietoje, nustatyta, jog bendrabučių tipo patalpose ne visada užtikrinamas teisės aktuose nustatytas minimalus plotas, turintis priklausyti vienam asmeniui (duomenys pateikti priedo 20 punkte).

7.3.2. Taisyklių 111.1 punkte nustatyta, kad vienam asmeniui tenkantis minimalus gyvenamųjų patalpų plotas patalpos įstaigų bendrabučių tipo patalpose negali būti mažesnis kaip 3,1 kv. metro.”

Recommendations:

“9. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Vilniaus patalpos namų direktoriui Arvydai Ižiškai imtis priemonių užtikrinti, kad:

9.3. ir toliau būtų siekiama užtikrinti bent minimalų teisės aktuose nustatytą vienam asmeniui skirtą kameros plotą.”

In 6 March 2015 report Seimas Ombudsman explored the situation in Šiauliai interrogation isolator. The inspection revealed that there are 105 cells with an area of 6.45 m² to 24.22 m². They are equipped with 2 to 17 beds (beds). The average minimum area per person per cell is from 1.09 to 4.35 m².⁶ Recommendation – to ensure that the area per person is kept in the institution.

Observations:

“7.4.1.2. Patikrinimo metu nustatyta, jog įstaigoje yra 105 kameros, kurių plotai yra nuo 6,45 m² iki 24,22 m². Jose yra įrengta nuo 2 iki 17 lovų (gultų). Vienam asmeniui kameroje tenkantis vidutinis minimalus plotas – nuo 1,09 iki 4,35 m².

Pareigūnų teigimu, kameroje laikomų asmenų skaičius nuolat kinta, todėl tik tam tikrais atvejais vienam asmeniui tenka mažesnis minimalus kameros plotas, nei nustatyta teisės aktuose, tačiau gana dažnai tas plotas būna didesnis nei minimalus.

Pažymėtina, jog, pagal šios ataskaitos 3.23 p. nurodyto teisės akto 1.3.1 punktą, vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas tardymo izoliatoriaus kameroje negali būti mažesnis nei 3,6 kv. metro. Laisvės atėmimo

⁵ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 11 February 2015 No. 2014/1-60(28) Regarding the human rights' situation in Vilnius correction home, Rasų str. Section (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Vilniaus patalpos namuose (Rasų gatvės sektoriuje)*), available at <http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2015-02-11%20Vilniaus%20patalpos%20namai%20Ras%20g%20%20Nr%20%2028.pdf>, (hereinafter referred to as Report of 11 February 2015 (Rasų str.))

⁶ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 6 March 2015 No. 2014/1-60(33) Regarding human rights condition in Šiauliai interrogation isolator (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Šiaulių tardymo izoliatoriuje*), available at <http://www.lrski.lt/images/dokumentai/Siauliu%20TI%20Nr.%2033%202014-09-25.pdf> (hereinafter referred to as Report of 6 March 2015).

vietose laikomiems asmenims turi būti sudaroma saugi sveikatai gyvenamoji aplinka (HN 76:2010 6, 63 p.), o minimalaus gyvenamosios patalpos ar kameros ploto dydžio užtikrinimas yra esminė sveikos gyvenamosios aplinkos prielaida.”

Recommendations:

“9. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Šiaulių tardymo izoliatoriui direktoriui imtis priemonių užtikrinti, kad: [...]

9.4. kameroje būtų užtikrinamas vienam asmeniui tenkantis minimalus plotas.”

In some arrest places in Lithuania that were checked, not all cells had the minimum area per person (in these facilities it should be 5 m²). The temporary detention facilities were very small in some operative functional parts of the commissariats despite the requirement by the legal acts.⁷ Recommendations are not to keep persons in premises smaller than 2 m²

Observations:

“Kai kuriose tikrintose areštinėse (Utenos ir Varėnos komisariatuose) ne visose kameroje buvo užtikrintas teisės aktuose nustatytas minimalus vienam asmeniui tenkantis plotas (pagal Taisyklių 80 punktą, vienam policijos areštinėje laikomam asmeniui gyvenamojo ploto dydis negali būti mažesnis kaip 5 m²). Ši išvada darytina atsižvelgiant į tikrintų komisariatų pateiktus duomenis apie patalpų plotą ir į tai, kad dalį kamerų ploto užima sanitariniai mazgai, o pagal Taisyklių 80 punktą, jų plotas neįskaičiuojamas į bendrą gyvenamąjį plotą. Pavyzdžiui, Utenos komisariato areštinėje iš 14 kamerų keturiose kameroje, net neatėmus sanitarinio mazgo ploto iš bendro kameros ploto, vienam asmeniui teko 4,20–4,41 m². Varėnos komisariate iš 5 kamerų dviejose nebuvo užtikrintas minimalus plotas vienam asmeniui – išskyrus sanitarinio mazgo plotą, vienam asmeniui teko 4.35–4,40 m².

8.7.2. Pažymėtina, kad kai kuriuose komisariatuose ploto reikalavimų neatitiko ir OVP įrengtos laikino sulaikymo patalpos. Pagal įrengimo ir eksploatavimo reikalavimų 32.1 papunktį, laikino sulaikymo patalpos bendras plotas turi būti ne mažesnis nei 5 m². Šio reikalavimo neatitiko laikino sulaikymo patalpos Utenos komisariate (patalpos plotas – apie 1 m²) ir viena iš dviejų patalpų Varėnos komisariate (patalpos plotas – 2,40 m²).

8.7.3. Pabrėžtina, jog po apsilankymo Lietuvoje 2012 metais CPT rekomendavo įtvirtinti, kad mažesnės nei 2 m² patalpos iš viso neturi būti naudojamos asmenims laikyti (2012 m. vizito Lietuvoje ataskaitos [CPT/Inf (2014) 18] 27 punktas). Atsižvelgiant į šią rekomendaciją, Lietuvos policijos generalinio komisaro 2013 m. liepos 10 d. įsakymu Nr. 5-V-831 buvo nustatyta, kad policijos areštinėse įrengiamų trumpalaikio asmenų laikymo patalpų plotas negali būti mažesnis nei 2 m². Kaip rašyta pirmiau, OVP įrengiamoms laikino sulaikymo patalpoms taikomas dar griežtesnis ploto reikalavimas – jos turi būti ne mažesnės kaip 5 m². Vis dėlto patikrinimo metu buvo nustatyta, kad Utenos komisariate asmenims laikinai laikyti vis dar naudojamos patalpos, kurių plotas tik apie 1 m². Vienos iš dviejų laikino sulaikymo patalpų Varėnos komisariate plotas – 2,40 m².”

Recommendations:

“10. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Lietuvos Respublikos generaliniam policijos komisarui Linui Pernavai imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.17. asmenys nebūtų laikomi patalpose, kurių plotas mažesnis nei 2 m².”

⁷ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 21 May 2015 No. 2015/1-22 regarding the situation of human rights in Regarding the human rights situation, the arrests and detention facilities of the Chief of the Chief Police Commissariat of the Utena County Police Commissariat of Alytus, the Chief Police Commissariat of Alytus County Varėna District Police Commissariat, the Vilnius County Chief Police Commissariat Švenčionys District Police Commissariat, the Chief Police Commissariat of Kaunas County, and the Vilnius County Chief Police Commissariat Trakai District Police Commissariat in temporary detention facilities (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Utenos apskrities vyriausiojo policijos komisariato, Alytaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Varėnos rajono policijos komisariato, Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Švenčionių rajono policijos komisariato, Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kėdainių rajono policijos komisariato areštinėse ir laikino sulaikymo patalpose bei Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Trakų rajono policijos komisariato laikino sulaikymo patalpose*), available at http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2015-05-21%20Ataskaita%20d%20mogaus%20teisi%20padties%20aretinse%20ir%20isp_NR.22.pdf. (hereinafter referred to as Report of 21 May 2015).

In 20 November 2015 report Lithuanian Ombudsman that in Lukiškės interrogation isolator-prison (hereinafter – Lukiškės IIP) the premises intended for detained persons with a mobility disability were not of sufficient size as to the statutory minimum area per person. Cell No. 124 and no. 125 spaces were respectively 7.31 sq. m and 6.48 sq. m, with two bunk beds. It should be noted that at the time of the inspection these cells were not occupied but there is a possibility that the violation may occur. It was also noted in the report that that the newly arrived minors of Kaunas juvenile interrogation isolator – correction home are temporarily kept in small, 05-0,75 m² bunks until the search and documentation is completed.⁸

Observations:

“Atliekant patikrinimus nustatyta, kad Lukiškių TIK kamerose, kurios skirtos sulaikytiems asmenims, turintiems judėjimo negalia, nebuvo užtikrintas teisės aktuose nustatytas minimalus vienam asmeniui tenkantis plotas. Kamerų Nr. 124 ir Nr. 125 plotai atitinkamai yra 7.31 kv. m. ir 6.48 kv. m., o jose įrengta po dvi dviaukštes miegojimo vietas. Pažymėtina, kad patikrinimo metu šiose kamerose asmenų nebuvo laikoma, tačiau konkretus vietų įrengimas, leidžia daryti prielaidą, kad asmenys gali būti laikomi šiose kamerose pažeidžiant teisės aktuose nustatytą minimalaus ploto reikalavimą.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad Kauno TIPN naujai atvykę nepilnamečiai laikinai laikomi mažose, 05–0,75 m² kamerose (boksiukuose), kol bus atlikta krata ir užpildyti reikalingi dokumentai.”

Recommendations:

“30. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja įkalinimo įstaigų vadovams imtis priemonių užtikrinti, kad: 30.3. Lukiškių TIK kamerose Nr. 124 ir Nr. 125 būtų įrengta tiek vietų, kad būtų užtikrintas teisės aktuose nustatytas minimalus vienam asmeniui tenkantis gyvenamasis plotas.”

In Plungė Police comisariat every room of detention is smaller than 5m², and in some rooms the beds are on two levels, therefore the conditions may infringe the dignity of a person. Recommendations are to rearrange the premises.⁹

“Plungės PK kiekvienos iš trijų laikino sulaikymo patalpų bendras plotas yra mažesnis nei 5 m². Be to, Plungės PK ilgalaikio sulaikymo patalpose yra pastatytos dviejų aukštų lovos, todėl, apgyvendinus maksimalų sulaikytųjų skaičių, laikomam asmeniui gyvenamojo ploto dydis bus mažesnis kaip 5 kvadratiniai metrai, todėl asmenų laikymo sąlygos šiose patalpose gali priylgti orumą žeminančiam elgesiui dėl asmeninės erdvės trūkumo.”

Recommendations:

“10. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Alfonsui Motuziui imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.13. būtų pertvarkytos ir įrengtos teisės aktuose nustatytus ploto ir apšvietimo reikalavimus atitinkančios laikino sulaikymo patalpos, o ilgalaikio sulaikymo patalpose panaikintos dviejų aukštų lovos (Plungės PK)”.

⁸ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 20 November 2015 No. 2015/1-99 Regarding the human rights situation of vulnerable groups in imprisonment institutions: Lukiškės interrogation isolator-prison, in a prison-prison, a juvenile interrogation isolator – correction home in Kaunas, Panevėžys correction home (*Ataskaita dėl pažeidžiamų grupių žmogaus teisių padėties įkalinimo įstaigose: Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime, Kauno nepilnamečių tardymo izoliatoriuje-pataisos namuose ir Panevėžio pataisos namuose*), available at <http://www.lrski.lt/images/dokumentai/Ataskaita%20d%20paeidiam%20grupi%20mogaus%20teisi%20padties%20kalinimo%20staiigose.pdf> (hereinafter referred to as Report of 20 November 2015).

⁹ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 06 August 2016 No. 2016/1-21 regarding the human rights situation in the arrest and temporary detention facilities of the Chief Police Commissariat of Klaipėda, in long-term and temporary detention facilities of Plungė District Police Commissariat, Skuodas District Police Commissariat and Palanga City Police Commissariat (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose, Plungės rajono policijos komisariato, Skuodo rajono policijos komisariato ir Palangos miesto policijos komisariato ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpose*), available at http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2016-06-08_Ataskaita_policijos_komisariat.pdf, (hereinafter referred to as Report of 06 August 2016).

Recommendation to the head of Marijampolė police commissariat is to establish the premises that are in conformity with the requirements of legal acts according to the required area.¹⁰

Recommendations:

13. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Mindaugui Baršiui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad Marijampolės AVPK:

13.10. būtų pertvarkytos ir įrengtos teisės aktuose nustatytus ploto reikalavimus atitinkančios areštinės kameros.

2. Sanitary Facilities

- a) What is the national standard with regard to access to toilets? Are these located in cells? If not, do prisoners have access to these facilities without undue delay, even during the night? Do these facilities offer privacy to prisoners who use them?
- b) What is the national standard with regard to access to regularly cleaned shower/bathing facilities? How often is this access provided? Do these facilities offer privacy to prisoners who use them?
- c) Is the provision of cleanly sanitary facilities regulated by any legal instrument such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc.?
- d) *Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes (for example, if applicable in your jurisdiction: open, semi-open, closed etc.).*
- e) *Please, provide a link to the National Preventive Mechanism's reports **from the reference period** (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English). These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of-designated-npm-by-regions-and-countries/>*

Please cite any relevant sources

According to the Internal rules of penitentiary institutions, (see point 1 for reference), Point 73¹ it foreseen that “The convicted persons shall be locked in chambers, living quarters, wards, living quarters in accordance with the following requirements: prisoners, camps, dwellings, wards or living quarters should have access to the toilet as well as access to drinking water.”

Point 258 indicates that “At least once a week, the prisoners have access to a shower, get washed linen and underwear, and once a month – may use the hairdresser's services.”, and Point 259 indicates that “In correctional facilities, showers, sanitary facilities, laundries, hairdressers, dryers and other objects for communal and household use must operate continuously.” The Decree of the Minister of Health Protection¹¹ indicates that

¹⁰ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 3 April 2018 regarding the human rights situation in the arrest facilities and temporary detention facilities of the Telšiai and Marijampolė District Police Commissariats, temporary detention facilities of Kelmė, Druskininkai, Mažeikiai, Šakiai District Police Commissariats and in the temporary detention facility of the Panemunė Police Commissariat of Kaunas County (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Telšių ir Marijampolės apskričių vyriausiųjų policijos komisariatų areštinėse ir laikino sulaikymo patalpose, Kelmės, Druskininkų, Mažeikių, Šakių rajonų policijos komisariatų laikino sulaikymo patalpose ir Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato Panemunės policijos komisariato laikino sulaikymo patalpose*), available at http://www.lrski.lt/images/dokumentai/Aretini_ir_lsp_ataskaita_NR_26_2018_04_03.pdf, (hereinafter referred to as Report of 3 April 2018).

¹¹ Lithuania, Ministry of Health Protection (Sveikatos apsaugos ministerija). The Decree of 3 August 2015 No. V-908 setting the Lithuanian hygiene norm HN 134: 2015 “Health safety requirements of detention facilities and arrest facilities of territorial police offices” (available at <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/Od714530424211e58568ed613eb39a73>),

“Requirements for washing rooms are that reusable washing utensils (bowls, baths) are washed and disinfected after each use; showers, washbasins are cleaned daily and disinfected.”

In the 6 March 2015 report regarding Šiauliai interrogation isolator, it was noted that during the inspection, the detainees complained that the toothbrushes given by the authorities were ineligible for use as they were held in non-sanitary conditions. After checking the storage facilities where the things given to the prisoners and arrested persons were held, it was stated, that toothbrushes are found to be unpackaged in an open box. The recommendation was to seek to ensure proper conditions for living.

Observations:

“7.5.1. Patikrinimo metu suimtieji skundėsi, kad įstaigos duodami dantų šepetėliai yra netinkami naudoti, nes jie laikomi „nehigieninėmis“ sąlygomis. Patikrinus sandėlio patalpas, kur laikomos suimtiesiems išduodamos priemonės, nustatyta, jog dantų šepetėliai yra laikomi nesupakuoti, atviroje dėžėje.”

Recommendation:

9. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LR SKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Šiaulių tardymo izoliatoriui direktoriui imtis priemonių užtikrinti, kad:

9.11. įvertinus finansines galimybes, stengtis kuo labiau užtikrinti įstaigoje laikomiems asmenims tinkamas laikymo sąlygas pagal teisinį reglamentavimą.

Report of 11 February 2015 of Seimas Ombudsman¹² noted that during the visit, the dormitories on the second and third floors of the dormitory separate from the dwellings equipped with sanitary facilities were visually impure, the floors were wet, rubbish was thrown in the corners, some toilet bowls were not cleaned, unpleasant smells were felt. Cleanliness was not guaranteed in the sanitary facilities that were installed near the short visit premises.

Observations:

7.5.1. Vizito metu įstaigos bendrabučio antrame ir trečiame aukštuose atskirai nuo gyvenamųjų patalpų įrengtuose sanitariniuose mazguose buvo vizualiai nešvaru, grindys buvo šlapios, kampuose mėtėsi šiukšlių, kai kurie unitazai buvo neišvalyti, buvo užuodžiami nemalonūs kvapai. Švara nebuvo užtikrinta ir sanitariniuose mazguose, kurie buvo įrengti šalia trumpalaikių pasimatymų patalpų.

Report of 21 May 2015:

In Švenčionys commissariat the premises are cleaned only every other day. In Utena the partition was too low to ensure privacy. There was also a strong smell in Švenčionys detention premises.

Observations:

“8.9.1. Per patikrinimus nustatyta, kad Švenčionių komisariete patalpas valytoja valo tik kas antrą dieną (nustatyta iš pareigūnų paaiškinimų), tuo tarpu, pagal Higienos normos HN 37:2009 49 punktą, areštinėse visos patalpos kiekvieną dieną turi būti valomos drėgnuoju būdu. Be to, šios higienos normos 50 punkte nustatyta, kad dušinių, sanitarinių švarkų, kamerų, sanitarinių mazgų grindys, santechniniai įrenginiai, praustuvės kiekvieną dieną turi būti plaunamos karštu vandeniu, valomos su valikliais, turinčiais dezinfekantų.

8.11.2. Utenos komisariato areštinės kamerosse sanitariniuose mazguose klozetai įrengti ant pakylų. Sanitarinis mazgas nuo likusio kameros ploto iš dalies atskirtas iki 130 cm aukščio siennele. Tačiau dėl klozeto pakylas aukščio ir sienelės aukščio skirtumo realus sienelės aukštis lieka 45–100 cm, t. y. nebeatitinka teisės aktų reikalavimų.

Pagal Saugos ir eksploataavimo reikalavimų 29 punktą, kamerosse turi būti įrengtas sanitarinis mazgas su 120–130 cm aukščio atskiriamąja pertvara; analogiškas reikalavimas įtvirtintas ir Higienos normos HN 37:2009 20 punkte. Todėl kyla abejonų, ar tokia neaukšta pertvara užtikrinamas bent minimalus asmenų privatumas.

8.11.3. Taip pat pažymėtina, kad Varėnos komisariete dėl kamerų išplanavimo ir sanitarinių mazgų vietos kamerosse taip pat kilo abejonų dėl bent minimalaus asmenų privatumo užtikrinimo.

¹² Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 11 February 2015 No. 2014/1-60(29) Regarding the human rights situation in Vilnius correction home – Sniego str. division (Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Vilniaus pataisos namuose (Sniego gatvės sektoriuje), available at <http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2015-02-11%20Vilniaus%20pataisos%20namai%20Sniego%20g%20Nr%2029.pdf>, (hereinafter referred to as Report of 11 February 2015 (Sniego)).

Atkreiptinas dėmesys ir į sanitarinių mazgų būklę Švenčionių komisariato įrengtose laikino sulaikymo patalpose – manytina, kad dėl patikrinimo metu sklidusio labai stipraus kanalizacijos kvapo (nepaisant to, kad ventilacija buvo įjungta) laikant asmenis šiose patalpose itin žeminamas jų orumas.”

Report of 20 November 2015:

During the visit to Panevėžys correctional home it was found that many sanitary units are untidy, i.e. sanitary facilities were dirty, some water-drainage mechanisms were broken, floors were wet, rubbish was thrown in the corners, some toilet bowls were not cleaned, there were unpleasant odors. Cleanliness was not ensured in sanitary units that were installed alongside long-term date rooms. In the further assessment of sanitary units, it is established that privacy is not ensured, since women's bidets are installed in sanitary facilities in their common room and separated by curtains that can not be properly covered either vertically or horizontally. It has also been found that 56 women held in possession of 1 bidet, so it is obvious that there is no access to sanitary facilities, in this particular case, a bidet. It is very important to note that all the women in the complaint complained that they do not have enough hygienic packages, as only 15 units are allocated per month. The Panevėžys PN administration has indicated that the abovementioned package volumes are often inadequate for individual needs. It was also found that working women are not allowed to use the proper after-hours, i.e. there is no access to a shower with hot water.

Observations:

“Vizito metu Panevėžio PN buvo nustatyta, kad daugelis sanitarinių mazgų yra netvarkingi, t.y. sanitariniuose mazguose buvo nešvaru, kai kurie vandens nuleidimo mechanizmai buvo sulaužyti, grindys buvo šlapios, kampuose mėtėsi šiukšlių, kai kurie unitazai buvo neišvalyti, buvo užuodžiami nemalonūs kvapai. Švara nebuvo užtikrinta ir sanitariniuose mazguose, kurie buvo įrengti šalia ilgalaikių pasimatymų patalpų, ypač nešvaru buvo karantino zonoje esančiame sanitariniame mazge.

Pagal Higienos normos 76:2010 54 p., visos laisvės atėmimo vietų patalpos, įrenginiai ir baldai turi būti švarūs. Toliau vertinant sanitarinius mazgus, konstatuotina, kad neužtikrinamas privatumas, kadangi moterų bidė yra įrengtos sanitariniuose mazguose bendrose jų patalpose ir atskirtos užuolaidomis, kurios tiek vertikaliai, tiek horizontaliai negali tinkamai uždengti. Taip pat nustatyta, kad 56 laikomoms moterims tenka naudotis 1 bidė, todėl akivaizdu, kad yra neužtikrinama galimybė naudotis sanitariniais įrengimais, šiuo konkrečiu atveju – bidė. Labai svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad visos laikomos moterys skundėsi, jog joms neužtenka higieninių paketų, kadangi per mėnesį skiriama tik 15 vnt.5, Panevėžio PN administracija nurodė, kad pirmiau minėtas skiriamas paketų kiekis iš tikrųjų dažnai pagal individualius poreikius būna nepakankamas.

Taip pat buvo nustatyta, kad dirbančiosioms moterims po darbo valandų nėra sudaromos sąlygos tinkamai nusiprausti, t.y. nėra galimybės naudotis dušu su šiltu vandeniu.

Pažymėtina, kad CPT yra nurodęs, jog kai kuriose įstaigose buvo pastebėta tendenciją neatsižvelgti į suimtų moterų, įskaitant ir mergaites, asmeninės higienos poreikius. Šiai asmenų grupei ypatingai svarbu užtikrinti galimybę naudotis sanitariniais įrengimais, taip pat aprūpinti higienos reikmenimis, įskaitant ir higieninius paketus. Neap rūpinimas šiais pagrindiniais reikmenimis pats savaime gali prilygti žeminančiam elgesiui Devintosios bendros ataskaitos [CPT/Inf (99) 12] 30 punktas.”

Recommendation to Kaunas correctional home to ensure that disciplinary insulator chambers ensure adequate lighting; that upon the transfer of a person from the interrogation isolator to the correctional home the person would be given personal hygiene items; that the mechanisms of the sanitary facilities are always well-maintained and functioning properly. Recommendations to Panevėžys facility – to ensure the proper ventilation and cleanliness of all rooms; the floors of the living quarters are even, suitable for cleaning and disinfection; the mechanisms of the sanitary facilities are always well-maintained and functioning properly; ensure the privacy of the bidet; that the detainees would be given the opportunity to get a shower after work.

Recommendations:

30. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSK| 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja įkalinimo įstaigų vadovams imtis priemonių užtikrinti, kad:

30.1. Kauno TIPN: [...]

30.1.10. drausmės izoliatoriaus kameroje būtų užtikrintas tinkamas apšvietimas;

30.1.11. asmenį perkėlus iš tardymo izoliatoriaus į pataisos namus, būtų išduodamos asmens higienos priemonės; [...]

30.1.15. sanitarinių mazgų mechanizmai būtų nuolat tvarkingi ir tinkamai funkcionuoti; [...]

30.2. Panevėžio PN: [...]

30.2.14. būtų užtikrintas tinkamas visų patalpų vėdinimas ir švara;

30.2.15. gyvenamųjų patalpų grindys būtų lygios, tinkamos valyti ir dezinfekuoti;

30.2.16. sanitarinių mazgų mechanizmai būtų nuolat tvarkingi ir tinkamai funkcionuoti;

30.2.17. būtų užtikrintas privatumas naudojantis bide;

30.2.18. laikomiems asmenims būtų sudarytos sąlygos nusiprausti po darbo.”

Report of 8 June 2016 of Seimas Ombudsman¹³ indicated that the detention facilities were unclean in Plungė police commissariat and that Palanga police commissariat did not ensure the privacy of the detainees. Recommendations are to ensure that these issues are addressed.

Observations:

“7.9.2. Plungės PK ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpos patikrinimo metu buvo nešvarios ir nesutvarkytos.

7.11.2. Palangos PK laikino sulaikymo ir ilgalaikio laikymo patalpose sanitariniai mazgai yra atkirti viena išsine sieniële, tačiau visi įėjimai yra be durelių (pertvarų), todėl neužtikrinamas sulaikytųjų asmenų privatumas.”

Recommendations:

“10. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Alfonsui Motuzui imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.5. būtų užtikrintas sulaikymo patalpose laikomų asmenų privatumas naudojantis sanitariniu mazgu (tiek stebint patalpas, tiek įrengiant įėjimo dureles) (Palangos PK);

10.8. laikant asmenis Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose ilgiau nei 24 val., jiems būtų sudarytos galimybės pasivaikščioti lauke (Plungės ir Skuodo PK).”

In Alytus correctional home¹⁴ it was noted that cleanliness was not sufficient in the premises, there were issues regarding privacy of the toilet. There are no premises to dry clothes. The linen and some other items given are not of good quality.

Observations:

“3.2. Patikrinimo metu nustatyta, kad gyvenamuosiuose korpusuose sanitarinių mazgų priežiūra netinkama: prausyklose, dušinėse ir tualetų patalpose neveikė arba buvo apgadinti sanitarinių mazgų įrenginiai (kriauklių čiaupai, dušo maišytuvai, jų rankenėles, klozetų vandens nuleidimo mechanizmai), neužtikrinta švara, grindys – šlapios ir slidžios (grindyse, vandens nutekėjimo vietose, nėra nuolydžio). Kartu konstatuotina, kad neužtikrinamas asmens privatumas naudojantis tualetu, nes kabinos atskirtos pertvaromis, abipus kurių palikti 9–10 cm tarpai per visą pertvaros aukštį.

3.3. Apžiūrint Alytaus PN patalpas taip pat pastebėta, kad gyvenamųjų korpusų koridoriuose nusitrynusios (duobėtos, vietomis – nedažytos) grindys, todėl tokias patalpas sudėtinga tinkamai valyti ir dezinfekuoti.

3.4. Gyvenamuosiuose korpusuose nėra atskirų ir nuolat veikiančių džiovyklos patalpų drabužiams ir avalynei (drabužiai džiovinami laikinai nenaudojamų daiktų saugojimo ir kitose patalpose).

3.5. Ne visi nuteistiesiems išduodami čiužiniai, pagalvės yra tinkamos kokybės, apvilkti užvalkalais iš nepralaidaus skysčiams, atsparaus paviršių valymo ir dezinfekcijos priemonėms audinio arba iš audinio, tinkamo skalbti ir / arba dezinfekuoti laisvės atėmimo vietoje, policijos areštinėje esančiomis priemonėmis).”

Recommendations:

¹³ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 8 June 2016 No. 2016/1-21 Regarding the human rights situation in the detention center of the Klaipėda County Police Commissariat and in the premises of temporary detention, Plungė District Police Commissariat, Skuodas District Police Commissariat and Palanga City Police Commissariat long-term and temporary detention facilities (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinėje ir laikino sulaikymo patalpose, Plungės rajono policijos komisariato, Skuodo rajono policijos komisariato ir Palangos miesto policijos komisariato ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpose*), available at http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2016-06-08_Ataskaita_policijos_komisariat.pdf, (hereinafter referred to as Report of 8 June 2016)

¹⁴ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 21 July 2016 No. 2016/1-55 Regarding human rights situation in Alytus correctional home (*Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Alytaus pataisos namuose*), available at http://www.lrski.lt/images/dokumentai/2016-07-21_Ataskaita_dli_mogaus_teisi_padties_Alytaus_PN_Nr.55.pdf, (hereinafter referred to as Report of 21 July 2016).

“15. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, Alytaus pataisos namų direktoriui Kęstučiui Jasmontui imtis priemonių užtikrinti, kad:

15.2. sanitariniuose mazguose (tualetuose, dušinėse, prausyklose) būtų nuolat palaikoma švara ir įrengtas tinkamas vėdinimas, pakeisti apgadinti ir neveikiantys sanitarinių mazgų mechanizmai; įrengtos privatumą užtikrinančios tualetų kabinų pertvaros.”

In the second visit in police commissariats¹⁵ it was noted that in the police commissariats of Tauragė and Kaunas there were issues of privacy in the toilets. In Kaunas, Tauragė, Ukmergė the equipment of sanitary facilities was not in order. The facilities of detention in many commissariats were unclean. Recommendations are to ensure the solutions of the problems found.

Observations:

“7.3.2. Patikrinimų metu nustatyta, kad ne visuose PK užtikrinamas sanitariniais mazgais besinaudojančių asmenų privatumas. Nustatyta, kad Tauragės AVPK ir Kauno AVPK areštinių kameroje sanitariniai mazgai atskirti viena ištinis 160–180 cm aukščio nesiekiančia pertvara, nebuvo įrengtų varstomų durų, sanitarinio mazgo erdvė buvo matoma per kameros durų stebėjimo langelį, todėl neužtikrinamas laikomų asmenų privatumas. Kauno AVPK viršininko teigimu, sanitarinius mazgus planuojama rekonstruoti pagal teisės aktų reikalavimus. Privatumo pažeidimų, susijusių su sanitarinių mazgų įrengimu PK, kuriuose įrengtos tik laikino sulaikymo patalpos, nenustatyta.

7.13.2. Patikrinimų metu Kauno AVPK, Tauragės AVPK, Ukmergės PK areštinių kameroje sanitarinių mazgų ir praustuvių įranga buvo netvarkinga.

7.14.2. Kauno AVPK, Tauragės AVPK ir Ukmergės PK areštinių, Biržų PK, Širvintų PK ilgalaikio ir laikino sulaikymo patalpos patikrinimo metu buvo nešvarios ir nesutvarkytos. Širvintų PK laikino sulaikymo patalpų sienos nešvarios, pajuodusios; vienoje kameroje nugriuvusi sienos dalis, todėl šioms patalpoms būtinas remontas. Tauragės AVPK areštinės kameroje ant jų sienų ir lubų matomas pelėsių grybelis.”

Recommendations:

“10. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Dariui Žukauskui rekomenduoja:

10.1. imtis priemonių, kad:

10.1.1. būtų užtikrintas sulaikymo patalpose laikomų asmenų privatumas (stebint patalpas), taip pat sanitariniuose mazguose būtų įrengtos duralės (Kauno AVPK);

10.1.2. areštinėse laikomiems asmenims būtų sudarytos tinkamos sąlygos išsidžiovinti skalbinius (drabužius) (Kauno AVPK, Kaišiadorių PK);

10.1.10. areštinės kameroje būtų pakeisti techniškai netvarkingi sanitarinių mazgų įrenginiai (Kauno AVPK);

10.1.11. areštinėse patalpose būtų tinkamai palaikoma švara (Kauno AVPK);

11. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Sauliui Gagui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

11.11. areštinės kameroje būtų pakeisti techniškai netvarkingi sanitarinių mazgų įrenginiai (Ukmergės PK);

11.12. būtų tinkamai palaikoma švara areštinės kameroje (Ukmergės PK) ir laikino sulaikymo (Širvintų PK) patalpose; atliktas laikino sulaikymo patalpų remontas (Širvintų PK);

12. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Mariui Draudvilai rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

¹⁵ Lithuania, Lithuanian Seimas Ombudsman (*Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaiga*) Report of 28 March 2017 No. 2017/1-20 Regarding the human rights situation in arrest premises and temporary detention facilities of Ukmergė District Police Commissariat, Kaunas County Chief Police Commissariat, Tauragė County Chief Police Commissariat, and in temporary detention facilities of Biržai District Police Commissariat, Širvintos District Police Commissariat, Kaišiadorių District Police Commissariat and the Kaunas District Police Commissariat (Ataskaita dėl žmogaus teisių padėties Ukmergės rajono policijos komisariato, Kauno apskrities vyriausiojo policijos komisariato, Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato areštinėse ir laikino sulaikymo patalpose, Biržų rajono policijos komisariato, Širvintų rajono policijos komisariato, Kaišiadorių rajono policijos komisariato ir Kauno rajono policijos komisariato laikino sulaikymo patalpose), available at http://www.lrski.lt/images/dokumentai/pakartotiniai_vizitai/Del_arestiniu_2017.pdf, (hereinafter referred to as Report of 28 March 2017).

- 12.2. būtų užtikrintas sulaikymo patalpose laikomų asmenų privatumas (stebint patalpas), taip pat įrengtos dūrelės sanitariniuose mazguose;
- 12.11. būtų užtikrinta švara areštinės patalpose: kameroje, sandėlyje, pasivaikščiavimo kiemelyje;
- 12.13. areštinės kameroje būtų pakeisti techniškai netvarkingi sanitarinių mazgų įrenginiai, elektros instaliacija (kištukiniai lizdai ir jungikliai); 17
- 12.14. areštinės kameroje būtų tinkamai palaikoma švara; panaikintas pelėsių grybelis ant kameros sienų ir lubų;
13. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Egidijui Lapinskui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad Biržų PK:
- 13.5. laikino sulaikymo patalpose būtų tinkamai palaikoma švara.“

Report of 3 April 2018 indicated that some cells were not properly cleaned (Marijampolė and Telšiai police commissariats), some walls are untidy, a repair is needed. Recommendations are to carry out repairs and ensure the cleanliness of the facilities:

“Tačiau kelios Marijampolės AVPK areštinės kameros, Telšių AVPK ilgalaikio sulaikymo patalpos patikrinimo metu buvo nešvarios ir nesutvarkytos: išvykus laikomiems asmenims, jų laikymo patalpose buvo paliktas naudotas minkštasis inventorių, sanitariniame mazge – neišplautos grindys, neišneštos šiukšlės); nėra ilgalaikio sulaikymo patalpų valymo darbų registravimo žurnalo (Telšių AVPK); areštinės kameros (Marijampolės AVPK) ir ilgalaikio laikymo patalpoms (Telšių AVPK, Druskininkų PK), kurių sienos yra aprašinėtos, subraižytos ar nusilupę sienų dažai, yra reikalingas nedidelis remontas.

12. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Remigijui Rudminui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

12.11. ilgalaikio laikymo patalpose būtų pakeisti techniškai netvarkingi sanitarinių mazgų įrenginiai (Telšių AVPK);

12.12. ilgalaikio laikymo patalpų sanitariniuose mazguose būtų įrengtos teisės aktų reikalavimus atitinkančios pertvaros ir dūrelės bei užtikrintas laikomų asmenų privatumas, atliktas sienų remontas (Telšių AVPK);

12.13. ilgalaikio laikymo patalpose būtų tinkamai palaikoma švara ir tvarka, atliktas sienų remontas (Telšių AVPK).

13. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Mindaugui Baršiui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad Marijampolės AVPK:

13.12. areštinės kameroje būtų tinkamai palaikoma švara ir tvarka;

13.13. būtų atliktas sienų remontas areštinės kameroje.”

3. Time out of cell

- a) What is the national standard set for time per day/week spent by prisoners outside of their cells:
 - a. Outdoors (within the boundary of the prison)?
 - b. Indoors in the common area?
- b) Are sports or other recreational and educational facilities available to prisoners? If so what types?
- c) Is time spent in cells regulated by any legal instrument, such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc.?
- d) Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes (for example, if applicable in your jurisdiction: open, semi-open, closed etc.).
- e) Please, provide a link to the National Preventive Mechanism's reports **from the reference period** (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English). These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of-designated-npm-by-regions-and-countries/>

Please cite any relevant sources

In Lithuania, the detention facilities are as follows: correctional house, juvenile correctional house, prisons, open colonies and prison hospitals.

In correctional facility: According to the Code of Execution of Sentences¹⁶, Article 72, “Prisoners who serve a sentence of imprisonment in a correctional home are divided into ordinary, light and disciplinary groups.” Prisoners of the ordinary group have the right for a walk every day of 3 hours (Art. 73), the prisoners of light regime group have the right to walk for four hours (Art. 74). Both groups are not locked in their living rooms. The disciplinary group prisoners have the right to walk outside for two hours a day and are kept locked in their living premises.

In juvenile correctional facility: Prisoners of ordinary group may walk for three hours, of the light regime group – four hours. There is no disciplinary group in these facilities.

In prisons: the prisoners of ordinary group may walk for 1,5 hours, and of the disciplinary group – one hour. The latter group prisoners are kept in locked cells.

Open colonies: the prisoners are free to walk at any time in the designated territory and even may live close to the colony with their family.

As indicated in the Internal rules of penitentiary institutions, Art. 73² “Convicted persons are released from cells, living quarters, wards or living floors according to the set time schedule for the job, to go to general education school or to vocational training institution, for dates, to phone, to go to canteens, showers, social rehabilitation classes, meetings with a lawyer, as well as for individual activity or other activities provided by the Code of Execution of Sentences, to conduct marriage, to call to the administration of the correctional institution, to the events at the correctional facility for the prisoners, to health care professionals (in urgent cases or at the time of appointment by a health care professional) and, during leisure time, to walk or engage in other activities of personal character.”

The time for freetime has to be indicated in the daily agenda, which is usually set by the head of a particular detention institution (Art. 54, 117 of Code of Execution of Sentences).

The Code of Execution of sentences indicates that Prisoners, except those who are in disciplinary regime, may, if they wish, be allowed to engage in individual work, creative or other activities. This activity is allowed in freetime after work. The director of a penitentiary institution has the right to allow prisoners to work individually, in creative and other activities, instead of work in the correctional institution. (Art. 126). The Internal rules of penitentiary institutions indicate that this activity can be carried out in the premises of penitentiary institution. There are also provisions on the ability to leave penitentiary institutions for the execution of such activity outside its premises. (Point 137 of Internal rules of penitentiary institutions).

Futhermore, social rehabilitation is organized in penitentiary institutions, which may be carried out by state and municipal institution, non-governmental institutions, religious communities, their members, other natural and legal persons. The general education of persons under the age of 16 is organised for all persons of that age, and for older prisoners it may be organized by written request of the prisoner (Art. 147 of the Code of Execution of Sentences). Profesional education may be organized in the penitentiary institutions. The prisoners may choose profession which they want to learn according to the list of available teaching in the particular institution (Art. 147 of the Code of Execution of Sentences).

Report of 9 February 2015 indicates that in Kaunas interrogation isolator the detainees lack activity outside the cell (during the inspection the prisoners themselves made such complaints also). According to data provided by the Kaunas Interrogation isolator, besides the everyday walk of 1 hour outdoors, the prisoners are given

¹⁶ Lithuania, Seimas of the Republic of Lithuania (*Lietuvos Respublikos Seimas*) Code of Execution of Sentences (*Bausmių vykdymo kodeksas*), 27 June 2002, available at <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A0A0CCC6B997/xtIqLNQQiX> (hereinafter referred to as Code of Execution of Sentences).

opportunities to study (as of December 1, 2014, 58 people studied at the facility), go to a reading room or chapel, leisure center, and participate in creative workshops. It is possible to visit the sports yard (according to the data, about 2 times a month), but it is outdoors. It should be noted that convicted persons held in the facility also have the opportunity to work and participate in work skills training, while the arrested persons do not have such opportunities. The facility officers also indicated that during 2014, the arrested persons were taken 7,724 times out of the cells (this data excludes learning). Depending on the number of people held (about 330), it can be concluded that one person was allowed to engage in activities beyond the cell on average only 2 times a month - this frequency was not considered sufficient.

Observations:

“7.2.1. Nustatyta, kad laikomiems asmenims trūksta veiklos už kameros ribų (patikrinimo metu ir patys kalinamieji pareiškė tokių nusiskundimų). KTI pateiktas duomenimis, be kasdienio 1 val. trukmės pasivaikščiojimo lauke, laikomiems asmenims sudaromos galimybės mokytis (2014 m. gruodžio 1 d. duomenimis, mokėsi 58 KTI laikomi asmenys), lankytis skaitykloje arba koplyčioje, laisvalaikio užimtumo centre, dalyvauti kūrybinėse dirbtuvėse. Sudaryta galimybė lankytis sportui skirtame kiemelyje (pateiktas duomenimis, apie 2 kartus per mėnesį), tačiau jame sportuoti tenka lauko sąlygomis. Pažymėtina, kad KTI laikomi nuteistieji turi ir galimybę dirbti bei dalyvauti darbinių įgūdžių ugdymo užsiėmimuose, tuo tarpu suimtieji tokių galimybių neturi. Taip pat KTI nurodė, kad per 2014 m. suimtieji iš viso buvo išvesti iš kameros 7 724 kartus (į šiuos duomenis neįtrauktas mokymasis). Atsižvelgiant į laikomų asmenų skaičių (apie 330), darytina išvada, kad vienam asmeniui buvo sudarytos galimybės užsiimti veikla už kameros ribų vidutiniškai tik 2 kartus per mėnesį – toks dažnumas nelaikytinas pakankamu.”

Recommendation:

10. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Kauno tardymo izoliatoriaus direktoriaus funkcijas vykdančiam direktoriaus pavaduotojui Arvydui Venclovui imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.2. būtų organizuojama kuo įvairesnė veikla už kameros ribų, ypač suimtiesiems.”

In the Report of 6 March 2015 regarding Šiauliai interrogation isolator, it was established that It was found that the detainees lack activities that they could do outside the cell (during the inspection, the prisoners themselves complained about it).

“7.8.1. Nustatyta, kad laikomiems asmenims trūksta veiklos, kuria jie galėtų užsiimti už kameros ribų (patikrinimo metu tuo skundėsi ir patys kalinamieji).”

Report of 20 November 2015: indicates that a person was allowed to be out of his cell only 3 hours 15 minutes therefore this is not sufficient. The juvenile prisoners spend all day in cells and the recommendation is that the regime was adapted to their needs by providing education, sport, leisure activities. Women in Panevėžys correctional home cannot do sports. Also the activities for women should be also of higher quality, not only works generally intended for women, like sewing.

“Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, darytina išvada, kad vienam asmeniui buvo sudarytos galimybės užsiimti veikla už kameros ribų vidutiniškai tik 3 val. 15 min. per dieną – toks dažnumas nelaikytinas pakankamu, Svarbu pažymėti, kad ne kartą lankydamasis Kauno TIPN, CPT konstatavo, jog nepilnamečiai visą dieną praleidžia kameroje, ir rekomendavo, kad visiems nepilnamečiams kaliniams, įskaitant suimtuosius, būtų užtikrintas jų poreikiams pritaikytas režimas bei pilna veiklos už kameros ribų programa, t. y. įvairūs švietimo, sporto, laisvalaikio grupiniai ir individualūs užsiėmimai, o į kontaktų tarp kalinių ribojimą tokių užsiėmimų metu būtų žiūrima lanksčiau.

Lankantis Panevėžio PN buvo nustatyta, kad nėra uždaros sporto salės, kurioje moterys galėtų visais metų laikais užsiimti aktyvia sporto veikla, trūksta darbo vietų, moterys nėra paruošiamos gyvenimui visuomenėje pasibaigus jų bausmės laikotarpiui.

Pabrėžtina, kad CPT savo standartuose nurodo, kad moterys, iš kurių atimta laisvė, turi turėti galimybę užsiimti naudinga veikla (**dirbti**, mokytis, šviestis, **sportuoti** ir t.t.) taip pat, kaip ir vyrai. Kaip Komitetas minėjo savo paskutinėje bendrojoje ataskaitoje, CPT delegacijos pernelyg dažnai susiduria su situacijomis, kai kalinėms moterims buvo siūlomos joms “tinkamos” veiklos rūšys (pavyzdžiui, siuvimas ar rankdarbiai), o kaliniams vyrams buvo siūlomi daug aukštesnio profesinio lygio mokymai. CPT nuomone, toks diskriminuojantis požiūris gali tik sustiprinti pasenusius socialinio moterų vaidmens stereotipus. Be to, priklausomai nuo aplinkybių, draudimą moterims turėti lygias galimybes užsiimti reglamentuotų rūšių veikla galima kvalifikuoti kaip žeminantį elgesį (Dešimtosios bendrosios ataskaitos [CPT/Inf (2000) 13] 25 punktas).

Report of 8 June 2016 indicated that in Palanga police commissariat there is no yard for taking a walk. In Plungė and Skuodas police commissariats the persons are kept longer than 24 hours and are not given a chance to walk outside. Recommendations are to ensure that the activity would be organized outside cells.

Observations:

7.5.2. Lankantis tikrintuose Komisariatuose, buvo nustatyta, kad:

7.5.2.1. Klaipėdos AVPK areštinėje įrengti 4 pasivaikščiavimo kiemeliai, kurie yra naudojami ir atitinka žmogaus teisių standartus, t. y. įrengta stoginė, apsauganti nuo saulės arba blogo oro, pastatytos šiukšliadėžės, patalpos švarios, taip pat artimiausiu metu bus įrengti suoliai. Plungės ir Skuodo PK pasivaikščiavimo kiemeliai įrengti, tačiau nenaudojami. Palangos PK nėra įrengta nė vieno pasivaikščiavimo kiemelio;

7.5.2.2. Plungės ir Skuodo PK asmenys ilgalaikio sulaikymo patalpose būna laikomi 24 valandas arba ilgiau ir jiems nėra sudarytos galimybės kasdien pasivaikščioti, nors pagal minėtus CPT standartus tai privaloma užtikrinti;

7.5.2.3. šiuo metu Palangos PK ilgalaikio sulaikymo patalpos yra nenaudojamos, tačiau, jas pradėjus naudoti ir asmenis laikyti 24 valandas arba ilgiau, jiems nebūtų užtikrinamas kasdienis pasivaikščiavimas lauke;

7.5.3. Apibendrinant tai, kas išdėstyta pirmiau, galima konstatuoti, kad, laikant asmenis Komisariatų ilgalaikio sulaikymo patalpose 24 valandas arba ilgiau ir nesudarant jiems galimybių pasivaikščioti lauke, tai vertintina kaip netinkamas elgesys su sulaikytuoju.”

Recommendations:

“29. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Kalėjų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos direktorei Živilei Mikėnaitei imtis priemonių užtikrinti, kad:

29.7. būtų peržiūrėtas pavaldžiose įstaigose vykdomas asmenų įdarbinimas, taip pat imtasi priemonių, kad ateityje, neįgaliam asmeniui pareiškus pageidavimą įsidarbinti, nekiltų pažeidimų, išskirtinai susijusių su jo sveikatos būkle.

30. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja įkalinimo įstaigų vadovams imtis priemonių užtikrinti, kad:

30.1. Kauno TIPN: [...]

30.1.6. laikomiems asmenims būtų organizuojama kuo įvairesnė veikla už kameros/gyvenamųjų patalpų ribų; [...]

30.2. Panevėžio PN: [...]

30.2.8. laikomiems asmenims būtų organizuojama kuo įvairesnė veikla už kameros/gyvenamųjų patalpų ribų;

30.2.9. būtų vykdoma daugiau programų dėl motinystės įgūdžių lavinimo bei nuteistųjų paruošimo gyvenimui visuomenėje pasibaigus jų bausmės laikotarpiui;

[...]

30.2.12. pasivaikščiavimo kiemeliai būtų tinkamai įrengti, o drausmės grupėje laikomi asmenys turėtų galimybę nuolat jais naudotis.”

4. Solitary confinement

- a) What is the national standard set regarding solitary confinement? Is it regulated by any legal instrument, such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc.?
- b) Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes (for example, if applicable in your jurisdiction: open, semi-open, closed etc.).
- c) Please, provide a link to the National Preventive Mechanism's reports **from the reference period** (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English). These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of-designated-npm-by-regions-and-countries/>

Please cite any relevant sources

Solitary confinement is regulated by law – the Code of Execution of Sentences. It is a form of penalty for the infringements of requirements of the punishment regime. Art. 142 indicates that a possible penalty is “the transfer of prisoners to cell type premises to fifteen days, and juvenile prisoners - up to ten days.”, and in case the prisoners systematically violate or particularly maliciously violate the regime, they are firstly transferred to the disciplinary group from three months to one year; and those who are in disciplinary group may be sent to premises of cell type from fifteen days to six months. Art. 145 indicates that the prisoners are held in solitary confinement, or if it is not possible, two persons will be held in one cell. They are not taken to work. Moved to cell-type premises, prisoners are not entitled to meet anyone from outside, receive small packages, send letters (except when they enforce the rights referred to in Articles 100, 109, and 183 of the Code, that is right to petitions and claims, right to keep in touch with the representatives of their state, or to appeal against the decisions of the facilities’ authorities), as well as telephone calls. They are not allowed to go to the shop of the detention facility except for the purchase of hygienic items, to have food items and other items specified in the internal regulations of the detention institutions. The prisoners referred to in this section are allowed to read books, magazines, newspapers and other literature daily, and take a walk for one hour, and for minors, disabled persons with 0-40 per cent incapacity to work or the level of high or middle special needs, and patients (according to the doctor’s report) – for two hours.

No recommendations were provided, except for the ones indicated in health sector – that every person placed in solitary confinement should be checked beforehand.

5. Access to healthcare

- a) What is the national standard with regard to access to medical services in prisons? (E.g. do prisoners have prompt access to medical services within prisons or externally? Do prisoners have access to dentists and opticians?)
- b) Are there any special provisions relating to the provision of specialist care? (E.g. for long-term diseases, for sick and elderly prisoners, the mentally ill, drug addicted prisoners etc.)
- c) Is access to healthcare in prisons regulated by any legal instrument, such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc.?
- d) Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes.
- e) Please, provide a link to the National Preventive Mechanism’s reports from the reference period (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English). These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of-designated-npm-by-regions-and-countries/>

Please cite any relevant sources

There are specific regulations regarding health care in prisons. The Code for Execution of Sentences indicates in Article 174 which indicates that health care services are set up at the detention facilities for the prisoners sentenced for, term of imprisonment and imprisonment for life for the provision of outpatient primary and secondary personal health care services. The structure of these services, the number of posts and the procedure for their activities are set by the Minister of Health and the Minister for Justice. Hospitals are established in detention institutions to provide secondary personal health care services. If there is no possibility to establish such service in the detention institution, the services are provided in the public service institutions, while assuring the protection of the prisoners.

Regarding special groups, Article 175 of the abovementioned Code indicates that the prisoners who carry out a sentence of deprivation of liberty, and are suffering from dependence on alcohol, narcotic drugs or psychotropic substances, upon their written request, may be treated at the time when they are serving a sentence of imprisonment. The procedure for the treatment of prisoners with dependence diseases in places of imprisonment is established by the Ministry of Health and the Ministry of Justice.

Internal rules of detention facilities indicate in Point 252 that “The prisoners who are carrying out their sentence in detention institutions, where access to personal health care services is restricted, shall be registered at the medical specialist in advance. The prisoners' outpatient registration journal (Annex 41) according to the rules for the registration of prisoners for outpatient admission (Annex 42) is filled in the prisons in the housing corps (pavilions, floors) and in the premises of the correctional cells. Inmates living in dormitories in a correctional institution are registered with a medical professional by the responsible staff. Patients are registered on a daily basis. After completing the registration, the journals are delivered to the person's health service at the beginning of its working day. Patients arrive at their personal health service either by themselves or are led by an official(s). At the request of a medical practitioner, the officer of the same sex as the patient should be present at the reception of the patient in the premises of the health care services.”

Health care service includes primary outpatient personal health care unit.¹⁷

In the unit primary personal health care is provided by a family doctor or a team of primary personal health care professionals (internal medicine doctor, pediatrician, obstetrician gynecologist, surgeon). Nursing services are provided by a general practitioner and / or community nurse. If necessary, a midwife may be employed. Primary outpatient dental care is provided by a dentist. Primary outpatient mental health care is provided by a psychiatrist. If necessary, a medical psychologist, mental health nurse may be employed. The same decree indicates that The health of detainees held at places of detention shall be checked at least once a year. Persons in detention places must register with the healthcare professional in accordance with the procedure laid down by the director of the detention facility. In the case of a life-threatening illness or an accident, the first medical aid is provided to the arrested or convicted person by the staff of the prison in its area of competence.

The number of the specialists that should work in a particular institution is indicated in joint Decree of the Minister of Justice and Minister of Health Protection¹⁸.

The only difference between the different detention regimes is that when a person is confined to a solitary confinement as punishment, his health should be checked daily. Other than that the rules are not specific across different regimes of detention.

In the report of 9 February 2015 regarding Kaunas interrogation isolator, having checked the journals and other documents that were provided by Kaunas interrogation isolator Health service, there were doubts as to whether prisoners were always well acquainted with the prescribed treatment and expressed their consent. Persons who arrived at Kaunas interrogation isolator appeared to sign a prior consent for treatment, but later, with the appointment of treatment or procedures, written consent was never received. From the records in the medical history it has been established that the opposite is the case: the note with the patient's signature is only recorded when he refuses treatment or procedure. Similar problem regarding consent of the convicted was noted in report of 6 March 2015 regarding Šiauliai interrogation isolator, it was established that that the medical records of the persons being kept contain only doctor's records relating to the complaints and treatment provided by

¹⁷ Lithuania, Minister of Health Protection and the Minister of Justice (*Sveikatos apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija*), Decree of 18 March 2009 No. V-195 / 1R-76 On the structure, number of posts and working procedures of the individual health care services operating at the places of imprisonment (*Dėl Laisvės atėmimo vietose veikiančių asmens sveikatos priežiūros tarnybų struktūros, etatų skaičiaus ir darbo tvarkos aprašo patvirtinimo*) (available at <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.CE715DA384F9>).

¹⁸ Lithuania, Minister of Health Protection and the Minister of Justice (*Sveikatos apsaugos ministerija, Teisingumo ministerija*), Decree of 22 April 2003 No. 119/V-235 On the approval of typical normative personnel standards for health care institutions of the subsidiary institutions of the Prison department under the Ministry of Justice of the Republic of Lithuania (*Dėl Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų sveikatos priežiūros tarnybų etatų tipinių normatyvų patvirtinimo*) available at <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D85F5096EB25/BhitVnSAUn>.

individuals, but there are no records of the consent of the persons being considered for the treatment or refusal of treatment for them.

Same problem was mentioned as existent in Panevėžys women correctional home (Report of 20 November 2015) and in Vilnius correctional home, Rasų section (Report of 11 February 2015 (Rasų)).

Report of 21 July 2016 indicates that there were problems as well with the consent of the prisoner with the services carried out.

Observations:

“10. Dėl įrašų sveikatos istorijose

10.1. BVK 174 str. 1 dalyje nustatyta, kad asmens sveikatos priežiūra pataisos įstaigose bei areštinėse organizuojama ir atliekama pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos įstatymus. Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo 14 str. 1 dalyje reglamentuota, kad pacientui nuo 16 metų sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos tik su jo sutikimu, išskyrus būtiniosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo atvejus, kai pacientas negali savo valios išreikšti pats. Pažymėtina, kad paciento valia turi būti patvirtinta jo parašu paciento medicininuose dokumentuose. Šiame įstatyme ir atitinkamuose įgyvendinamuosiuose teisės aktuose taip pat nustatyti reikalavimai sutikimui dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo. Pažymėtina, kad asmens sutikimas su skiriamu gydymu ar procedūra būtų aiškiau suprantamas, jeigu kiekvienu konkrečiu atveju sveikatos istorijoje būtų daromas įrašas, kurį asmuo patvirtintų parašu. Tokiu būdu ne tik nuteistieji, bet ir įstaiga išvengtų galimų abejonių ir ginčų dėl tinkamo supažindinimo su skiriamu gydymu (procedūra) bei asmens sutikimo fakto.

10.2. Vizito metu susipažįstant su atsitiktine tvarka išrinktomis nuteistųjų sveikatos istorijomis, pastebėta, kad sveikatos istorijose nėra pacientų sutikimą patvirtinančių įrašų ir parašų dėl sveikatos patikrinimo, gydytojo apžiūros, paskirto gydymo ir t. t. Paaiškėjo, kad atvykę į įkalinimo įstaigą nuteistieji pasirašo išankstinį sutikimą dėl gydymo, bet vėliau, skiriant gydymą arba procedūras, rašytinis sutikimas kaskart negaunamas. Iš įrašų sveikatos istorijose nustatyta, kad pastaba su paciento parašu įrašoma tik tada, kai jis atsisako gydymo arba procedūros.”

Recommendations:

“15.10. asmens sveikatos istorijose būtų sutikimą patvirtinantys įrašai ir parašai dėl sveikatos patikrinimo, gydytojo apžiūros, paskirto gydymo;

13.11. Sveikatos priežiūros tarnyboje dirbančių darbuotojų skaičius atitiktų Sveikatos priežiūros tarnybų tipiniuose normatyvuose numatytą sveikatos priežiūros specialistų etatų skaičių; visi laisvi etatai būtų užimti;

15.12. asmens sveikatos priežiūros paslaugos būtų teikiamos laikantis tokių paslaugų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų.”

It was also established that the personnel is lacking in the facilities of detention. Vacancies were noticed in 8 January 2015 report in Marijampolė correction home, Panevėžys correction home, Kaunas juvenile interrogation isolator – correction home (Report of 20 November 2015), regarding the latter it can be noted that in addition, taking into account the fact that minors are held in this detention center the services provided should be not of the general practitioner and the psychiatric doctor, but of children's doctor and of the child and adolescent psychiatrist's health care. The same situation was noted in Report of 11 February 2015 on situation in Vilnius Correction home (both regarding Rasų str. section and Sniego str. section).

Report of 20 November 2015 indicates that after 9 pm there are no specialists of health in the detention facility in Panevėžys correctional home. The emergency help is called only in emergency situations, as the prisoners have told. The psychologist services are not properly ensured in juvenile detention facility. The prisoners voiced out discontent with dentist services. Recommendations are to seek to improve this situation, ensure that there is enough health care personnel and that proper services are provided.

Observations:

“Be to, Panevėžio PN peržiūrint sveikatos priežiūros specialistų darbo grafikus nustatyta, kad nuo 21 val. įstaigoje nelieka nei vieno sveikatos priežiūros specialisto. Darbuotojų teigimu, esant reikalui nakties metu yra kviečiama greitoji medicinos pagalba arba asmuo gabenamas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą.

Atsižvelgiant į tai, kyla abejonių, ar užtikrinamas asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas nakties metu, pavyzdžiui, tuo atveju, kai kreipiamasi dėl vaistų išdavimo, skirtų skausmui malšinti ar karščiavimui mažinti. Kalbant su nuteistosiomis, jos taip pat patvirtino, kad greitoji medicinos pagalba kviečiama tik esant ypatingoms ir ekstrinėms situacijoms.

Bendraujant su kalinamais asmenimis taip pat buvo gauta nemažai nusiskundimų dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo įkalinimo įstaigose (Panevėžio PN). Tačiau pastebėtina, kad dažniausiai nuteisti asmenys skundėsi dėl odontologinių paslaugų teikimo kokybės bei prieinamumo. Pastebėtina, kad darbuotojai taip pat patvirtino, kad dažnai tenka gauti skundus dėl odontologo paslaugų, tačiau, anot administracijos, nei vienas skundas nepasitvirtino.

[...] Galiausiai pažymėtina, kad vertinant kalinamų asmenų teisę pasinaudoti psichologų teikiamomis paslaugomis, nustatyta, kad šios paslaugos nėra tinkamai užtikrinamos nei Panevėžio PN, nei Kauno TIPN. Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta pirmiau, darytina išvada, kad tiek kalinamoms moterims, tiek nepilnamečiams nebuvo sudarytos tinkamos galimybės gauti psichologo paslaugas. Pabrėžtina, kad šios dvi kalinamų asmenų grupės: moterys, tame tarpe, ir moterys su vaikais bei nepilnamečiai yra itin jautrūs, todėl ypatingai didelis dėmesys turėtų būti skiriamas psichologinės pagalbos suteikimui šiems asmenims. [...]

Lankantis Panevėžio PN, taip pat buvo nustatyti trūkumai, susiję su nuobaudų – uždarymo į baudos izoliatorių ir perkėlimo į drausmės grupę – atlikimo sąlygomis:

- nuteistųjų, atliekančių nuobaudą baudos izoliatoriuje, kasdien nelanko medicinos darbuotojas.”

Recommendations

“30. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja įkalinimo įstaigų vadovams imtis priemonių užtikrinti, kad:

30.1. Kauno TIPN:

30.1.1. laikomiems asmenims visuomet būtų užtikrinamos nuolatinės psichologo, socialinio darbuotojo ir kitų Socialinės rehabilitacijos skyriaus paslaugos bei būtų pakankamas pareigybių skaičius, leidžiantis užtikrinti tinkamą šių paslaugų teikimą;

30.1.2. Sveikatos priežiūros tarnyboje dirbančių darbuotojų etatų skaičius atitiktų teisiniame reglamentavime nustatytą sveikatos priežiūros specialistų etatų skaičių ir visi etatai būtų užimti;

30.1.3. asmens sveikatos istorijose būtų sutikimą patvirtinantys įrašai ir parašai dėl sveikatos patikrinimo, gydytojo apžiūros, paskirto gydymo;

30.2. Panevėžio PN:

30.2.1. Sveikatos priežiūros tarnyboje dirbančių darbuotojų etatų skaičius atitiktų teisiniame reglamentavime nustatytą sveikatos priežiūros specialistų etatų skaičių;

30.2.2. asmens sveikatos priežiūros darbuotojo paslaugos būtų prieinamos ir nakties metu;

30.2.3. būtų skiriamas didesnis dėmesys skundams dėl odontologinių paslaugų teikimo;

30.2.4. asmens sveikatos istorijose būtų sutikimą patvirtinantys įrašai ir parašai dėl sveikatos patikrinimo, gydytojo apžiūros, paskirto gydymo.”

Report of 11 February 2015 (Rasų) indicates that persons who were transferred to the isolation cells were not checked for their health condition. The recommendation is that the person in isolation should be checked daily for his/her health condition.

Observations:

“7.2.1. Patikrinimo metu baudos izoliatoriuje laikomi asmenys skundėsi, jog prieš patalpinant juos į baudos izoliatorių sveikata nebuvo tikrinta. Šią informaciją patvirtino ir kiti įstaigoje laikomi nuteistieji. Jie nurodė, kad gydytoja tik žodžiu pasiteirauja apie patalpinto į baudos izoliatorių asmens savijautą.”

Recommendation:

“9. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Vilniaus pataisos namų direktoriui Arvydui Lžiškai imtis priemonių užtikrinti, kad: [...]

9.2. asmuo, kuriam paskirta nuobauda – uždarymas į baudos arba drausmės izoliatorių ar į karcerį, taip pat perkėlimas į kamerų tipo patalpas – būtų reguliariai lankomas sveikatos priežiūros specialisto;

9.5. Sveikatos priežiūros tarnyboje dirbančių darbuotojų skaičius atitiktų Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų sveikatos priežiūros tarnybų tipiniuose normatyvuose numatytą sveikatos priežiūros specialistų etatų skaičių.”

Report of 11 February 2015 (Sniego) indicates the same problem of isolated persons:

Observation:

“7.2.1. Patikrinimo metu baudos izoliatoriuje laikomi asmenys skundėsi, jog prieš patalpinant juos į baudos izoliatorių sveikata nebuvo tikrinta. Šią informaciją patvirtino ir kiti įstaigoje laikomi nuteistieji.”

Recommendations:

“9. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į patikrinimo metu nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSK[19 straipsnio 1 dalies 14 punktu, rekomenduoja Vilniaus pataisos namų direktoriui Arvydui Lžiškai imtis priemonių užtikrinti, kad: [...]

9.2. asmuo, kuriam paskirta nuobauda – uždarymas į baudos arba drausmės izoliatorių ar į karcerį, taip pat perkélimas į kamerų tipo patalpas, būtų reguliariai lankomas sveikatos priežiūros specialisto; [...]

9.10. atsižvelgiant į ataskaitos 7.9.1. p. nustatytus trūkumus, sveikatos priežiūros paslaugos įstaigoje būtų teikiamos laikantis tokių paslaugų veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų; [...]

9.12. būtų apsvarstyta galimybė keisti praktiką Sveikatos priežiūros tarnyboje ir kiekvienu konkrečiu atveju gauti paciento raštišką sutikimą su skiriamu gydymu ar procedūra ir daryti atitinkamus įrašus su pacientų parašais ligos istorijose arba kitokiais būdais užtikrinti galimybę įsitikinti, kad asmuo buvo tinkamai supažindintas su skiriamu gydymu ar procedūra ir išreiškė sutikimą;

9.13. Sveikatos priežiūros tarnyboje dirbančių darbuotojų skaičius atitiktų Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pavaldžių įstaigų sveikatos priežiūros tarnybų tipiniuose normatyvuose numatytą sveikatos priežiūros specialistų etatų skaičių;

9.14. įstaigoje laikomiems asmenims visą parą būtų prieinamos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, numatytos galiojančiuose teisės aktuose.”

Report of 21 May 2015. Varėna commissariat does not have health service. If there are problems, the detainees are transferred to the regular health care facilities. It was noticed that in some commissariats the health situation of detained persons was not checked at all. Some commissariats have outdated first help kits.

Observations:

“8.17.2. Ne visose areštinėse įrengti medicinos punktai (pvz., Varėnos komisariate jo nėra), todėl šio komisariato areštinėje laikomiems asmenims neteikiamos jokios asmens sveikatos priežiūros paslaugos. Kalbinti pareigūnai nurodė, kad, asmenims pasiskundus kokiais nors sveikatos sutrikimais, nedelsiant kviečiama greitoji medicinos pagalba arba asmuo pristatomas į asmens sveikatos priežiūros įstaigą pas savo šeimos gydytoją ar kitą specialistą.

8.17.4. Atlikus patikrinimą Švenčionių komisariate kilo abejonių dėl bendruomenės slaugos paslaugų prieinamumo areštinėje laikomiems asmenims.

Švenčionių komisariate laikomiems asmenims asmens sveikatos priežiūros paslaugas teikia bendruomenės slaugytoja, dirbanti pagal sutartį, sudarytą su VšĮ Švenčionių pirminės sveikatos priežiūros centru dėl būtiniosios medicinos pagalbos ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo. Areštinėje laikomiems asmenims dienos metu (bendruomenės slaugytojos darbo valandomis) yra teikiamos bendruomenės slaugos paslaugos, o nakties metu, nedarbo ar švenčių dienomis, esant reikalui, kviečiama greitoji medicinos pagalba. Pareigūnų teigimu, bendruomenės slaugytojos atostogų metu į areštinę uždaromus asmenis per 24 valandas apžiūri greitosios medicinos pagalbos darbuotojai. Tačiau, peržiūrėjus registracijos žurnalus, pastebėta, kad kai kurie asmenys nebuvo tikrinti sveikatos priežiūros specialisto, kaip to reikalaujama pagal Areštinių veiklos taisyklių 72.1. papunktį.

Tokiomis aplinkybėmis kyla abejonių dėl sveikatos priežiūros paslaugų ne darbo valandomis ir slaugytojos atostogų metu prieinamumo bei pakankamumo.

8.17.5. Be to, peržiūrint žurnalą, kuriame fiksuojami duomenys apie į Švenčionių komisariato areštinę uždaromus asmenis, ir Sveikatos priežiūros ir medicinos pagalbos suteikimo žurnalą, pastebėta, kad nėra fiksuojamas tikslus uždaromų asmenų sveikatos įvertinimo laikas.

8.17.6. Galiausiai pažymėtina, kad kai kurių areštinių (Švenčionių komisariate) medicinos punktuose laikomi vaistiniai preparatai jau buvo netinkami vartoti (pasibaigęs galiojimo laikas, tablečių lapeliai buvo be pakuotės, pirmosios pagalbos vaistinėleje buvo pribarstyta tablečių be apvalkalo).”

Recommendations:

“10. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSK[191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Lietuvos Respublikos generaliniam policijos komisarui Linui Pernavai imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.8. būtų pašalinti nustatyti sveikatos priežiūros paslaugų teikimo trūkumai.”

Report of 28 March 2017 recommends that persons detained should be checked for health in 24 hours after the moment of detention.

Relevant recommendations:

„12. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Tauragės apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Mariui Draudvilai rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad:

12.4. sveikatos priežiūros specialisto asmenys būtų apžiūrimi per 24 val.; specialiame žurnale būtų tiksliai nurodomas apžiūros laikas, fiksuojami pastebėti išoriniai kūno sužalojimai;

12.5. Elektroniniame registre būtų slaugytojo įrašai apie asmenų apžiūrą (medicininės kortelės skiltyje „Medicininės apžiūros“ nurodant apžiūros datą ir laiką) ir pildomos kitos skiltys („Sveikatos būklė“ ir „Pastabos“).“

Report of 3 April 2018 stresses again that persons detained should be checked for health problems in a reasonable period of time, recommendation of CPT is 24 hours. Some problems occur when the person is detained on weekend. The recommendations to the general commissar of Lithuania are to improve the legal regulation of police activity by establishing requirements that all persons brought to police arrest should undergo medical examination within 24 hours. from the moment of delivery of the person; training for healthcare professionals working in arrest detention facilities will be organized: how to identify possible alleged misconduct by police officers with those who were arrested; how to record a medical examination, statements of the inspected person, which are important for medical examination, and the conclusion as to how much the detainee's statements correspond to objective medical examination results; that the provision of healthcare contracts for the county's largest police commissariats would include requirements for an external healthcare professional: to have knowledge of how to identify and adequately capture the alleged misconduct of police officers with detainees; to properly capture the results of medical examination.

Observations:

“Seimo kontrolierius atkreipia dėmesį, kad svarbu per protingą terminą užtikrinti į areštinę naujai atvykusių asmenų sveikatos būklės įvertinimą. Atsižvelgiant į tai, kad CPT rekomendacijoje nurodytas 24 val. terminas asmens medicininei apžiūrai atlikti nuo jo pristatymo į areštinę, taip pat į tai, kad toks pat medicininės apžiūros terminas anksčiau buvo nustatytas nacionaliniuose teisės aktuose, laikytina, kad pagrįstas ir protingas terminas yra minėtos 24 valandos.

Pažymėtina, kad bendruomenės slaugytojas privalo apžiūrėti visus naujai į policijos areštinę atvykusius asmenis (jiems sutikus) ir įvertinti jų sveikatos būklę. Teisės aktuose nėra numatyta jokios išimties dėl asmenų (suimtų ir (arba) nuteistų) (ne) apžiūros (esant ar nesant jų sutikimui), kurie į policijos areštinę pristatyti iš kitos kardomojo kalinimo ar suėmimo vietos.

Taigi, vertinant tai, kas išdėstyta pirmiau, darytina išvada, kad visi asmenys, pristatyti į policijos areštinę (iš kitų kardomojo kalinimo, suėmimo vietų, ar savo namų, viešų vietų ir pan.), turi būti apžiūrimi sveikatos priežiūros specialisto per 24 val. nuo jų pristatymo momento.

8.5.2.2. Patikrinus, kaip užtikrinamas medicininės apžiūros atlikimas per 24 val., nustatyta:

8.5.2.2.1. Mažeikių PK areštinėje bendruomenės slaugytoja savaitės darbo dienomis apžiūri asmenis per 24 val. nuo jų pristatymo į areštinę. Savaitgaliais, švenčių dienomis ar laikotarpiu, kuomet bendruomenės slaugytoja nedirba (pvz., atostogų metas, nedarbingumas ir pan.), medicininės paslaugas teikia išoriniai sveikatos priežiūros specialistai⁹. Tokiu būdu visą laiką yra užtikrinama, kad į areštinę pristatyti asmenys būtų apžiūrimi per 24 val.;

8.5.2.2.2. Marijampolės AVPK areštinėje bendruomenės slaugytoja savaitės darbo dienomis apžiūri asmenis per 24 val. nuo jų pristatymo į areštinę, tačiau savaitgaliais, švenčių dienomis ar laikotarpiu, kuomet bendruomenės slaugytoja nedirba (pvz., atostogų metas, nedarbingumas ir pan.), nėra užtikrinama tokių asmenų apžiūra per 24 val. Taip pat neapžiūrimi asmenys, kurie buvo pristatyti iš kardomojo kalinimo vietos ar kitos policijos areštinės;

8.5.2.2.3. Kelmės PK areštinėje nėra bendruomenės slaugytojo, tačiau yra sudaryta sulaikytų asmenų sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sutartis¹⁰, vadinasi, yra sąlygos teikti medicininės paslaugas į areštinę pristatytiems asmenims per 24 val. nuo jų pristatymo momento (nuo 2018 m. sausio 1 d. iki kovo 1 d. bent 5 kartus pagal pirmiau nurodytą sutartį buvo pasitelkti išorės sveikatos priežiūros specialistai).“

Recommendations:

“10. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Lietuvos Respublikos generaliniam policijos komisariui Linui Pernavui rekomenduoja:

10.1. tobulinti policijos veiklos teisinį reglamentavimą įtvirtinant reikalavimus: [...]

10.1.2. visiems į policijos areštinę pristatytiems asmenims medicininę apžiūrą atlikti per 24 val. nuo asmens pristatymo momento.”

10.2.4. būtų organizuojami mokymai areštinėse dirbantiems sveikatos priežiūros specialistams:
 10.2.4.1. kaip atpažinti buvus policijos pareigūnų galimai netinkamą elgesį su į areštinę pristatytais asmenimis;
 10.2.4.2. kaip fiksuoti medicininę apžiūrą, apžiūrėto asmens teiginius, turinčius reikšmės medicininei apžiūrai, bei išvadą, kiek sulaikytojo teiginiai atitinka objektyvius medicininės apžiūros rezultatus;
 10.2.5. vyriausiesiems apskričių policijos komisariatams sudarant sutartis dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, būtų numatyti reikalavimai iš išorės pasitelkiamam sveikatos priežiūros specialistui:
 10.2.5.1. turėti žinių, kaip atpažinti ir tinkamai užfiksuoti galimai buvus policijos pareigūnų netinkamą elgesį su į areštinę pristatytais asmenimis;
 10.2.5.2. tinkamai fiksuoti medicininės apžiūros rezultatus.
 12. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Telšių apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Remigijui Rudminui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad: [...]
 12.8. sveikatos priežiūros darbuotojai medicininės apžiūros [rašuose nurodytą apžiūros datą ir laiką (Kelmės PK areštinė)];
 12.9. atliekant medicininės apžiūras, nebūtų pažeidžiamas apžiūrinamų asmenų privatumas;
 13. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSKĮ 191 straipsnio 4 dalies 7 punktu ir 6 dalimi, Marijampolės apskrities vyriausiojo policijos komisariato viršininkui Mindaugui Baršiui rekomenduoja imtis priemonių užtikrinti, kad Marijampolės AVPK:
 13.5. būtų atliekama visų į policijos areštinę pristatytų asmenų medicininė asmens apžiūra;
 13.6. visų į policijos areštinę pristatytų asmenų medicininė asmens apžiūra būtų atliekama per 24 val. nuo asmens pristatymo momento;
 13.7. policijos areštinės darbuotojai būtų informuoti apie vykdomas asmenų, pristatytų į policijos areštinę farmakoterapijos opioidiniais vaistinėmis preparatais programas (užtikrinant tęstinį gydymą metadonu).”

6. Special measures in place to protect juvenile prisoners.

- a) Are there any legal instruments, such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc. regulating the separation of juvenile prisoners from adults? (e.g. a separate juvenile ward, or part of the building, canteen, common area etc.?)
- b) What age category falls under this specific juvenile prison regime?
- c) Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes (for example, if applicable in your jurisdiction: open, semi-open, closed etc.).
- d) Please, provide a link to the National Preventive Mechanism's reports **from the reference period** (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English). These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of-designated-npm-by-regions-and-countries/>

Please cite any relevant sources

Juvenile prisoners (from 14 years of age) are held in a separate detention facility in Kaunas for juvenile prisoners. Special regime is set for this facility in Code of Execution of Sentences (Articles 77-82). There is no disciplinary group in this facility; they have the right to walk outside more, and the regime is lighter. Arrest is a form of sentence in Lithuania, and the Code of execution of sentences indicates that juveniles and adults carry out arrest sentence separately (Art. 52). Prisoners who have reached 18 who show by their behaviour that they are improving, may be left in the juvenile detention facility, but not longer than until 24 years of age (Art. 81). Otherwise the juvenile prisoners aged between eighteen and twenty four, who repeatedly violate the punishment regime, or at their request, may be transferred from a juvenile correctional home to a correctional home by a Decree of director of the Prison Department, upon receiving the proposal of the head of juvenile correction home, to serve their sentence in the ordinary regime group. (Art. 82).

Report of 20 November 2015. The services of psychologist and social worker are not sufficient, the working time should be increased. The rubber rods should be carried more discreetly.

“Kauno TIPN yra numatytos 175 laikymo vietos. Patikrinimo šioje įstaigoje metu buvo laikoma 130 nepilnamečių, dirbo vienas psichologas ir du socialiniai darbuotojai (įstaigoje). Iš liepos mėn. darbuotojų darbo grafiko matyti, kad buvo dienų, kuomet šių, taip pat kitų Socialinės reabilitacijos skyriaus darbuotojų įstaigoje nebuvo. Tai, kas aprašyta pirmiau, sudaro prielaidas įtarti, kad jau dabar psichologo ir socialinio darbuotojo paslaugos Kauno TIPN laikomiems nepilnamečiams suteikiamos ne visuomet, o sumažinus įstaigos pareigybių skaičių tokių paslaugų jaunuoliai gali gauti dar mažiau. [...]

Per patikrinimą Kauno TIPN pastebėta, kad pareigūnams, dirbantiems apsaugoje patalpose, išduodamos specialiosios priemonės: dujų balionėliai ir guminės lazdos. Pareigūnų turimos lazdos yra pakankamai pastebimos, kadangi jie jas nešioja atvirai.

Atkreiptinas dėmesys, kad CPT yra pateikusi pastabą, kad pareigūnai neturėtų demonstratyviai nešiotis lazdu, kadangi tokia praktika nėra būtina saugumui palaikyti ir neskatina gerų personalo bei sulaikytų asmenų santykių.”

7. Special measures in place to protect prisoners from violence

- a) Are any special measures in place to protect prisoners against violence, including sexual violence? (E.g. are prisoners supervised by prison staff? Are there emergency call buttons? Do guards receive training in de-escalation? Do prisoners have access to a complaints mechanism?)
- b) Are there any special measures in place to protect LGBTI prisoners, who are particularly vulnerable to violence/sexual violence?
- c) Are these measures regulated by any legal instrument, such as a legislative act, internal prison regulations, manuals, policy papers etc.?
- d) Please indicate whether there are different standards applicable to different detention regimes (for example, if applicable in your jurisdiction: open, semi-open, closed etc.)..
- e) Please, provide a link to the National Preventive Mechanism's reports from the reference period (1 January 2015 to 1 May 2018, if no report is available for this period, please provide a link to the most recent one) and whether there are any recommendations regarding this aspect (please provide the exact quotation in the national language and if official translation is available – in English) These reports can be found on the web-page of the National Preventive Mechanism. For ease of reference a list of links can be found here: <https://apt.ch/en/list-of--designated-npmby-regions-and-countries/>

Please cite any relevant sources

The Code of the Execution of Sentences indicates that The protection of detention institutions and persons serving a sentence of imprisonment is carried out by officials working in the detention institution. Art. 114 indicates that If there is a special situation in the correctional institution (the riot of the convicted, the group action against the administration of detention institution or the illegal group actions that seriously violate the internal procedure of the correctional institution, in the event of the abduction of hostages), the forces of the Prison Department and its subordinate institutions, as well as Public Security Service and police officers in accordance with the procedure established by the Justice and Home Affairs Ministers, may be used for restoring the order in the institution and public security. The detention institutions are equipped with engineering and technical protective equipment complex. The administration of the correctional institution must inform the prisoners of the protective measures that may endanger the life and health of the person.

The measures of protection are regulated by Decree of the Head of Department of Prisons¹⁹. It states that „The

¹⁹ Lithuania, Director of Prison Department under the Ministry of Justice (*Kalėjimų departamento prie Teisingumo ministerijos direktorius*) (2014). Order of 10 September 2014 No. V-362 “Concerning the instruction on protection and

care of persons held in custody shall consist of: constant monitoring of the behavior of persons held in custody places at their places of detention; checks and calculations of persons held in custody; the prevention of violations of the conditions for the arrest, arrest and imprisonment imposed by the law of persons held in custody; the control of the conduct of convicts who were allowed to leave without guard or without escort and the persons considered to be half-way independent; places of imprisonment and places of imprisonment for persons held in custody; inspection of the state of civil and technical facilities and the blocking of underground communications systems in places of imprisonment; control of the vehicles in the territories of penitentiaries, control over production and cargo handling; the reception and service of the mail and parcels, small packages with the press for the persons held in places of imprisonment, and the control of the dating of relatives and other persons. In the course of the protection of places of imprisonment and maintenance of persons held therein, firearms, electro-pulse devices, special measures and service dogs may be used in the grounds and procedure established by the laws of the Republic of Lithuania. In all detention premises there should be means to contact the duty unit – either a phone in dormitory type facilities, or a button in cells that are being locked. The duty officers are armed with firearms. Special measures, electropulse devices and firearms in places of imprisonment are used for preventing or interrupting the legal order of the arrested and convicted offenders, as well as for the prevention of law enforcement violations and crimes.

As indicated in the Internal rules of detention facilities, the convicts may be locked in cells, living premises, wards, or living floors when they have the conditions to call the officers of the institution.

The measure of separation from other prisoners may be used to separate both the convicts who are dangerous to other convicts and who are in danger from other convicts, therefore it may be used as protectional measure (Code of the Execution of Services, Art. 70).

Report of 20 November 2015 indicates that in Panevėžys correctional home the phone for connection with the duty unit was not working, also the alarm clock is not heard in some premises.

“Lankantis Panevėžio PN, taip pat buvo nustatyti trūkumai, susiję su nuobaudų – uždarymo į baudos izoliatorių ir perkėlimo į drausmės grupę – atlikimo sąlygomis:

- susisiekimui su pareigūnu, budinčiu baudos izoliatoriuje antrame aukšte, drausmės grupėje įrengtas telefonas patikrinimo metu neveikė. Įstaigos administracijos teigimu, telefoną sulaužė pačios nuteistosios, šiuo metu ieškoma būdų įrengti naują;

- drausmės grupės nuteistųjų teigimu, jų patalpose nesigirdi rytinis žadintuvas, todėl jos nebūna atsikėlusios laiku ir gali gauti nuobaudų už dienotvarkės nesilaikymą;

- baudos izoliatoriaus kameroje esančios dviaukštės lovos įrengtos taip, kad atstumo tarp lovų nepakanka asmeniui atsisėsti, nėra suoliuko, moterys priverstos perkelti čiužinius ant grindų ir ant jų atsisėsti;

- nuteistųjų, atliekančių nuobaudą baudos izoliatoriuje, kasdien nelanko medicinos darbuotojas.”

There are no special provisions of protection of vulnerable LGBTI prisoners. But Report of 21 May 2015 indicates that the special features should be taken into account and the officers should be taught to recognize such features and needs.

Observations:

“Taip pat pažymėtina, kad kiti priskyrimo rizikos arba pažeidžiamų asmenų grupei požymiai ir [specialieji] poreikiai nevertinami, nebent į areštinę pristatytas asmuo pats informuotų apie savo pažeidžiamą situaciją ir (arba) specialiuosius poreikius.”

Recommendation:

“10. Seimo kontrolierius, atsižvelgdamas į per patikrinimus nustatytas aplinkybes ir vadovaudamasis LRSK] 191 straipsnio 4 dalies 4 punktu ir 6 dalimi, rekomenduoja Lietuvos Respublikos generaliniam policijos komisariui Linui Pernavai imtis priemonių užtikrinti, kad:

10.11. būtų apsaustyta galimybė apribojant asmenims laisvę išsamiai vertinti priskyrimo rizikos ar pažeidžiamų asmenų grupei požymius bei specialiuosius poreikius, įskaitant galimybę mokyti pareigūnus atpažinti tokius požymius ir poreikius.”

Complaints mechanism is foreseen in the Code of Execution of sentences, Article 183, which indicates that Actions and decisions of institutions and public servants carrying out sentences may, within one month, be sued by the head of the institution or body concerned by any prisoner affected by a decision, therefore any action or decision concerning the prisoner may be challenged. This complaint must be examined within a maximum of twenty working days from the date of receipt of the complaint. The actions and decisions of the heads of institutions and bodies referred to earlier may be appealed to the director of the Prison Department within one month. This complaint must be examined no later than twenty working days from the day it was received and, if the complaint is being investigated, within twenty working days from the date of completion of the investigation. The actions and decisions of the director of the Prison Department within twenty days after their service may be appealed to the Regional Administrative Court. In the cases and in the cases and procedures established by the laws of the Republic of Lithuania, acts and decisions of the penal institutions and bodies, their officials, as well as bailiffs may be appealed to the controllers appointed by the Seimas or other state institutions.

8. Responsible authorities

- a) What authority is responsible for the provision of additional information requested under Article 15 of the EAW Framework Decision? *(Please specify whether there a central authority deals with these requests, if yes, please provide contact details, such as the name of the institution, a website, physical and email addresses, and a telephone number. In the absence of a central authority, who deals with those requests?)*
- b) What authority is responsible for monitoring conditions of detention and putting forward recommendations?

Please cite any relevant sources

The authority responsible for the execution of the European arrest warrant is Vilnius county court.

Regional Court of Vilnius

Address: Gedimino Ave. 40/1, LT-01501 Vilnius

Fax: +370 5 262 5645

E-mail: vilniaus.apygardos@teismas.lt

Website: <https://vat.teismas.lt/>

Phone of the court office: +370 5 2688037

Lithuanian Code of Criminal Procedure (available at <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.EC588C321777/RKDzuhQANj>), Art. 73 indicates that on the basis of an international agreement of the Republic of Lithuania or a European arrest warrant issued, the prosecutor of the Prosecutor General's Office of the Republic of Lithuania applies to the Vilnius Regional Court with a petition for the extradition of a person from the Republic of Lithuania or referral to the International Criminal Court or the European arrest warrant. Then a judge of the Vilnius Regional Court must hold a hearing within seven days, in which the person to be transferred, his counsel and the prosecutor must participate. The hearing is being recorded in a protocol. A judge who decides to issue or refuse to issue a person shall make a ruling. The order to refuse to transfer a person under the European arrest warrant must be reasoned.

The Vilnius Regional Court, when deciding whether to transfer a citizen of the Republic of Lithuania or a person permanently residing in the Republic of Lithuania under the European Arrest Warrant, shall take into account the conditions for the deprivation of liberty provided for in the Republic of Lithuania Law „On Mutual Recognition

and Enforcement of Judgments of the Member States of the European Union in Criminal Matters“. Having decided to refuse to transfer a person under the European arrest warrant on the basis provided for in Article 9¹ (4) (3) of the Criminal Code of the Republic of Lithuania and to take over the execution of the sentence for which the European arrest warrant was issued, the Vilnius Regional Court shall, by the same ruling, resolve the issue of the harmonization of this punishment with the criminal laws of the Republic of Lithuania, in accordance with the rules established by the Law of the Republic of Lithuania "On Mutual Recognition and Enforcement of Judgments of the Member States of the European Union in Criminal Matters". If the received information is insufficient for the adoption of the decisions referred to in this article, the judge of the Vilnius Regional Court shall instruct the Prosecutor General's Office of the Republic of Lithuania immediately to apply to the requesting authority for providing the necessary additional information. If the information received is not sufficient for a decision on the transfer of a person under the European arrest warrant or a decision regarding the harmonization of punishment provided for in paragraph 4 of this article with the penal laws of the Republic of Lithuania, the judge of the Vilnius Regional Court may apply directly to the requesting authority for the provision of the necessary additional information.

National Preventive Mechanism – Seimas Ombudsman Office is responsible for monitoring detention conditions and putting forward recommendations.

If Lithuania is the issuing country, the issuing institutions are Lithuanian General prosecutor's office
Rinktinės g. 5A, LT-01515 Vilnius
Phone no. +370 5 250 0970
Email. generaline.prokuratūra@prokuratūros.lt

For the execution of sentences the issuing authority is the regional court, depending on the territory where the pretrial procedure takes place.

Regional Court of Kaunas
Address: A. Mickevičiaus St. 18, LT-44312 Kaunas
Fax: +370 37 32 4164
E-mail: kauno.apygardos@teismas.lt
Website: <https://kat.teismas.lt/>

Regional Court of Klaipėda
Address: Herkaus Manto St. 26, LT-92131 Klaipėda
Fax: +370 46 31 0325
E-mail: klaipedos.apygardos@teismas.lt
Website: <https://klat.teismas.lt/>

Regional Court of Panevėžys
Address: Elektros St. 9, LT-35175 Panevėžys
Fax: +370 45 46 8583
E-mail: panevezio.apygardos@teismas.lt
Website: <https://pat.teismas.lt/>

Regional Court of Šiauliai
Address: Dvaro St. 83, LT-76299 Šiauliai
Fax: +370 41 52 4755
E-mail: siauliu.apygardos@teismas.lt
Website: <https://sat.teismas.lt/>

Regional Court of Vilnius
Address: Gedimino Ave. 40/1, LT-01501 Vilnius
Fax: +370 5 262 5645
E-mail: vilniaus.apygardos@teismas.lt
Website: <https://vat.teismas.lt/>

Reception hours of the chairman: at court working hours
Phone of the court office: +370 5 2688037